

KAKTUS

og andre **SUKKULENTER**

Nr. 2

Juni 2017

Årgang 52

“Kaktus og andre sukkulenter” udkommer 3 gange årligt i februar, juni og oktober måned, som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Ellen Christensen, Løvsangervej 9, DK-5700 Svendborg, tlf. 2625 6840

E-mail: emke@christensen.mail.dk

Tryk : LaserTryk.dk A/S P. O. Pedersens Vej 9, DK-8200 Århus N

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december.

Årskontingent: Digitalt medlem DKK 75,-. Traditionel incl. papirblad DKK 200,-.

Vedr. indbetaling, se nederst på denne side. Alle henvendelser vedrørende medlemskab bedes rettet til sekretæren. About information and membership apply to our secretary.

Terminer for indlevering af artikler og annoncer:

Termine für Anzeigen: Deadlines for advertising:

1. januar, 1. maj, 1. september.

Annoncepris: 1/8 side DKK 100,- 1/4 side DKK 200 - Preise für Anzeigen: 1/8 seite

DKK 100,- 1/4 seite DKK 200. - Price for ans: 1/8 page DKK 100,- 1/4 page DKK 200,-

Hilsen fra redaktøren

“TAK er kun et fattigt ord”,
sang Poul Bundgaard for

mange år siden, men det er stadig det mest ram-
mende ord, jeg kan finde, når jeg får opfyldt
mine vildeste ønsker. Hvad er det, jeg har øn-
sket og fået? Jo ser I, i marts måned måtte jeg se
på en tom/manglende bunke af artikler til
næste (dette) blad. Det foruroligede mig, så jeg
skrev rundt til flere af jer medlemmer - og hvad
skete der? Knap havde jeg afsendt mailen før de
første positive tilkendegivelser dumpede ind i
min mailbox. Jeg var og ér overvældet. Jeg har
nu så mange artikler, at jeg har været nødt til at
udvælge og gemme nogen til næste gang, men
bare rolig - jeg skal nok finde plads til alle i de
næste blade. Endnu engang **TAK** - og fortsæt
endelig med at skrive til mig om jeres oplevelser
i vindueskarmen, drivhuset, på friland eller hvor
I nu har planterne stående.

Find en solrig plads og nyd at læse om hvorfor
Jørgen Hørlyck fik kaktusgalskab, om *Thelocactus*
bicolor, om uldlus, frøformering og en vild have.
Endelig er der indkaldelse til generalforsamling
i NKS og et revideret regnskab for 2016

Nordisk Kaktus Selskabs hjemmeside:

<http://www.nordiskkaktusselskab.dk>

Selskabets bestyrelse:

Formand: Erik Holm, Helgesvej 11,
7400 Herning. Tlf. 9712 3282/2665 4832.

Sekretær: Finn Larsen, Salbyvej 17,
4600 Køge. Tlf. 2252 3208

Kasserer: Rolf Hohlweg,
Nederste Torpenvej 29, 3050 Humlebæk
Tlf. 3020 1175

Fælles E-mail til hele NKS bestyrelse:
nordiskkaktusselskab@gmail.com

Øvrige funktioner:

Webmaster:

Finn Larsen

E-mail: nordiskkaktusselskab@gmail.com

Indbetaling af kontingent:

Danske medlemmer:

Regnr. 1551 Kontonr. 6578713 **eller**
MobilePay på mobilnr. 2135 0007

Udenlandske medlemmer:

Swift: DABADKKK
IBAN: DK4930000006578713 **eller**
PayPalkonto: nordiskkaktusselskab@gmail.com

OBS!! Husk fulde navn ved indbetaling

Æresmedlemmer:

Hans Keil & Peter Brandt Pedersen

Forsiden:

Thelocactus bicolor ssp. *bicolor* 'tricolor'. Foto: Erik Holm

Synes du om *Thelocactus* og vil du gerne læse mere om denne smukke plante, så er der gode muligheder i dette nummer. Vores formand har været i gemmerne og fundet dejlige billeder af *Thelocactus bicolor* og dens underarter.

Formanden har ordet

Tekst og foto: Erik Holm

Et glimt under bobleplasten
fra et af mine forårsbesøg i drivhuset

Her i Herning emmer det af forår. Vi har det ganske vist med at blive snydt lidt tiere for solen end resten af Danmark, men ikke desto mindre er det umiskendeligt forår. Drivhuset trækker mere og mere. Det bliver til flere og flere småture derud på vej hjem fra arbejde. På det seneste er det faktisk blevet til 4-5 gange om ugen. Forårets store projekt har været at fremstille rulleborde til alle planter undtagen naturligvis nogle få store planter. Jeg har nu 10 rulleborde klar og alle planter har fået deres plads her. Økonomisk har det været overkommeligt, godt 200 kr. pr. bord.

Derfor kunne jeg mod alle odds melde mig til kaktusturen i sidste øjeblik. Det var vel nok godt, at jeg fik det med. 32 nørder havde det sjovt og hyggeligt og vi fik da vist brugt temmelig mange penge på planter.

Som det vist nok fremgår andetsteds i bladet er bestyrelsen (specielt Finn) i fuld gang med planlægning af årsmøde. Der er booket også til det årlige bestyrelsesmøde aftenen før. Jeg håber, at se rigtig mange af jer. Meld jer i god tid, tak!

Kredsens møder er godt i gang. I Jyllandskredsen startede vi allerede 9. april, hvor vi holdt auktion over en meget stor samling planter. Desværre var det på en sørgelig baggrund. Vi har mistet et af vore medlemmer, nemlig Per Christensen fra Grenå, som tabte kampen mod kræften. Æret være hans minde. Vi har også holdt generalforsamling hos Christian og Gurli, hvor vi skiftede formand. Bjarne mente, at nu måtte det være nok! Tusind tak til Bjarne for den mangeårige indsats. Uden dig var det ikke gået!

Jeg vil gerne opfordre medlemmerne til at opsøge de arrangementer, der er. Det gælder både årsmøde, kredsmoder, **Haveselskabets arrangement i Valbyparken d. 21. - 25. juni** og hvad der ellers måtte dukke op. Man får bare så meget mere ud af sit medlemskab på den måde. Jeg glæder mig i al fald meget til at se jer uanset hvor tit det så bliver.

Kommer I forbi Rimmerhus vest for Herning, er I velkomne til at kigge ind. Er jeg der ikke, kan I bare spørge Bjarne Højlund, min vært, om vej til drivhuset. Bliver I forelskede i mit Strong drivhus, så sig lige til, for jeg kan skaffe rabat.

Kaktusgalskab eller forelskelse i en stikkende plante

Tekst og foto: Jørgen Hørlyck

Ja, hvad er det, der får os til at glædes over en stikkende plante. For mit vedkommende startede det i 1957. Min mor, far, bror og så mig var på besøg hos en farbror og tante. Denne farbror gik meget op i planter og især kaktus. Han vækkede min interesse for de stikkende "væsenner". Jeg syntes, de var meget interessante med deres forskellige torne, så da vi tog hjem fra familien, medbragte jeg 8 forskellige kaktusser. Jeg var stolt som en pave. Nu skulle jeg til at dyrke disse specielle planter.

Der var følgende. Foruden *Echinopsis oxygona*, *Mammillaria bocasana*, *Mammillaria prolifera* og *Mammillaria zeilmanniana*, som jeg viser billeder af her, var der også:

Opuntia microdasys var. *rufida*.

Mammillaria elongata

Mammillaria gracilis og

Mammillaria microbelia

I 1962 var jeg med FDF på Marselisborglejren. På en bytur købte jeg en *Cereus peruvianus* for 5 kr. Den var ca. 20 cm høj.

Min farbror, der var barnløs, havde gjort det til sin opgave at udvide horisonten hos familiens børn på hans side. Giv dem dannelse ved at tage dem med på Nationalmuseet, Tøjhusmuseet og kunstmuseer. Kun ikke mig. Jeg skulle med i Botanisk Have, da jeg var den eneste, der interesserede sig for planter. Det var en oplevelse for livet at komme ind og se kaktussamlingen og se blomstringen hos mange af disse planter. Efter turen i Botanisk Have skulle vi spise i Haveselskabets Restaurant. Der var bestilt til 3 personer, min farbror, min tante og så mig. Vi skulle have et stykke rugbrød med sardin i olie og dertil 1 guldøl og 1 snaps. Jeg var

Echinopsis oxygona

Mammillaria bocasana

10 år og drak ikke sådanne væsker. Min farbror tænkte ikke over at jeg ikke var gammel nok til at drikke spiritus, så han måtte have 2 af hver og jeg fik så en citronvand. Sådan gik det for sig indtil jeg var gammel nok til at drikke spiritus. I

Mammillaria prolifera

Mammillaria zeilmanniana

**Et udsnit af min nuværende
kaktussamling**

1965 var det sidste gang vi var på tur sammen. De var nu blevet for gamle og svagelige, men jeg besøgte dem jævnligt indtil jeg blev gift, så var der pludselig andre interesser, samt at vi flyttede til Herning.

Nu fik kaktusinteressen en hensygnende tilværelse. Efter vi flyttede til Herning og jeg langt om længe fik et drivhus, begyndte interessen igen for kaktus. Langsom udviklede interessen sig, og samlingen udvidede sig. Nu var det ikke bare kaktus, men også forskellige sukkulenter og agaver.

Jeg var blevet skilt fra min første hustru og havde fået en ny. Hun var meget interesseret i caudexplanter og hoyæer, så vores stuer var fyldt med planter og drivhuset var endda så fyldt, at jeg lavede et ekstra drivhus.

Vi er nu fremme sidst i 90'erne og jeg blev medlem af NKS. På den første generalforsamling jeg deltog i, blev jeg valgt til sekretær. Dette hverv bestred jeg i nogle år.

Nu blev den efterfølgende årrække brugt til at få større kendskab til kaktusserne. Jeg havde mistet en stor del af min samling, da jeg ikke havde opbevaringsplads til at overvintre planterne.

Vi var nu kommet til at bo et sted, hvor jeg havde disse muligheder. Jeg kan opbevare dem lyst, køligt og tørt, så kun ganske få af mine *Rebutia*, *Sulcorebutia*, 3 *Melocactus* og en *Matucana* er gået til. Det giver altid plads til nye planter, man ikke har i sin samling.

Jeg går op i mindre kaktus i dag. Hellere dem end de meget store, hvilket giver mig plads til mange flere specielle typer. Det må meget gerne være langsomt voksende planter så som *Ariocarpus*, mindre *Astrophytum* og så videre. Jeg har i dag en blandet landhandel af forskellige sorter. Ca. 200 forskellige og lige så mange dubletter.

Jeg har 1 gang deltaget i en kaktustur. Hvad der ikke blev slæbt med hjem. Desværre måtte jeg melde afbud til den sidste tur i år, da jeg har et barnebarn, som skal konfirmeres Bededag. Der er jo visse ting, der har større prioritet end andre ting.

En af mine største fornøjelser her om sommeren er at sætte mig ud i drivhuset, og "snakke" med mine planter, checke om de nu har det godt, om der er nogen der trænger til en omplantning. Følge udviklingen af ansats til blomster på de forskellige planter, for at fotodokumentere blomstringen.

Nogle er meget villige til at blomstre og andre er svære, synes jeg, at få til at blomstre, især mine *Ariocarpus*.

Som det ses på næste side, har jeg også en del *Stenocactus*, som jeg har haft stort held med at få til at blomstre. Det er en lise for sjælen at sidde der og studere planterne. Undersøge om de har det godt nok. Har planterne det godt, så har jeg det også.

Da jeg i sin tid meldte mig ind i NKS, var jeg sikker på, at jeg nu mødte en masse eksperter, professorer og lignende. Det var bare ikke tilfældet. I kraft af at mange havde dyrket kaktus og sukkulenter i mange år, så havde de fået et indgående kendskab til de planter, de havde, men ikke til dem de ikke havde og ikke var så interesseret i.

Nogen havde været på rejse i felten, hvor kaktussen har naturligt hjem. De havde set og lært en hel del om de planter de så. De delte hellere end gerne af deres oplevelser med os andre.

Jeg har fået megen god hjælp, når jeg havde brug for det. Det er det, der gør, at man glædes til at være sammen med alle sammen, ved kredsmoder og årsmøde i NKS.

Her er et billede af mine *Ariocarpus*

En del af min store *Stenocactus* - samling

Endnu et udsnit af min kaktussamling

Jeg glæder mig allerede til at mødes med alle I andre til årsmødet i august.

Nordisk Kaktus Selskabs Generalforsamling

lørdag d. 26. august 2017

Dalum Landbrugsskole i Odense

Tekst: Finn Larsen (sekretær)

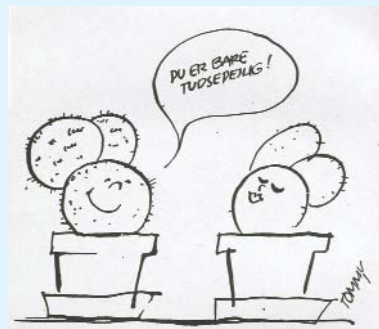

Husk at tilmelde dig NKS årsmøde og generalforsamling på Dalum Landbrugsskole

senest den 14. august,

men meget gerne før!

Læs meget mere og se hele programmet for årsmødet på hjemmesidens forum eller i det forrige nummer af "KAKTUS og andre sukku-lenter".

Dagsorden ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent
2. Valg af referent
3. Formandens beretning
4. Kassererens beretning og fremlæggelse af regnskabet for 2016.
5. Fastsættelse af kontingent for 2018
6. Indkomne forslag
OBS! Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være bestyrelsen i hænde senest 20. august.
7. Valg af to bestyrelsesmedlemmer.
Finn Larsen bestrider posten som sekretær og webmaster og accepterer genvalg.
Rolf Hohlweg bestrider posten som kasserer og accepterer genvalg.
8. Valg af to suppleanter til bestyrelsen
Jørgen Ørsted Hørlyck er nuværende 1. bestyrelsessuppleant.
Per Hindborg Garner er nuværende 2. bestyrelsessuppleant.
9. Valg af revisor
Bjarne Kjempff er nuværende revisor.
10. Valg af revisorsuppleant
Jens Jensen er nuværende revisorsuppleant.
11. Eventuelt (der kan ikke træffes beslutninger under dette punkt.)

Nordisk Kaktus Selskab

Årsregnskab for 2016

Tekst: Rolf Hohlweg

UDGIFTER

	DKK	Kommentarer
Årsmøde, Dalum	27.493,00	Foredragsholder/Refusion broafgift
Årsmøde	2.270,00	
Rejser, møder	1.456,00	Google AdWords Til brug for MobilePay
Tryk, medlemsblad	12.303,75	
Reklame	1.419,11	
Mobiltelefon (Køb og abonnement)	2.071,26	
Porto	9.173,00	
Kontorudgifter	1.164,40	
Bankgebyrer	315,00	
Kaktusfrø	399,34	
Udgifter, total	58.064,86	

INDTÆGTER

	DKK	Kommentarer
Kontingent, papirmedlemmer	20.140,10	Indbetalt af deltagere
Kontingent, e-medlemmer	7.366,31	
Årsmødeindtægter	24.808,32	
Pottesalg	310,00	
Blade	100,00	Bøger (årsmøde)
Auktioner	550,00	
Indtægter, total	53.274,73	

Konto pr. 31. december 2016	DKK	
Danske Bank	39.482,49	
PayPal	0,00	
Årets underskud	DKK	
	4.790,13	

Regnskabet er revideret og godkendt af Bjarne
Kjempff d. 15.04. 2017

Thelocactus bicolor s.l.

Tekst og foto: Erik Holm

Thelocactus er herlige planter, og de fleste er forholdsvis lette at dyrke. Rundt omkring står der Theloer med navne, som ikke (længere) er accepterede, eller som på en eller anden måde er ændrede.

Også denne slægt er "offer" for, hvad mange opfatter som uretfærdig oprydning i kaktussernes navne. Lad mig derfor prøve at illustrere, hvorfor udviklingen har været, som den har, ved at benytte *Thelocactus bicolor* som eksempel.

Overskriften skal måske lige forklares lidt:

Forkortelsen "s.l." står for "sensu latu", hvilket her kan oversættes med "i bred forstand".

Thelocactus bicolor er nemlig en særdeles variabel art, og netop dette har afstedkommet mange beskrivelser af arter, som måske ikke helt berettiger oprettelsen af en ny selvstændig art. Samtidigt findes der ofte mellemformer som antyder, at der er glidende overgange mellem de forskellige arter, underarter, varianter og former. Nogle af disse former kan måske ikke retfærdiggøre en helt selvstændig art, men er dog alligevel tilstrækkeligt forskellig til at opnå status som underart, subspecies (ssp.).

Den følgende gennemgang kan forhåbentlig bidrage til, at læseren får et indblik i, hvad der ligger bag navnene på skiltene derude i drivhuset.

Thelocactus bicolor ssp. *bicolor* (Galeotti ex Pfeiffer) Britton & Rose. (Foto 1 - 6 + 14)

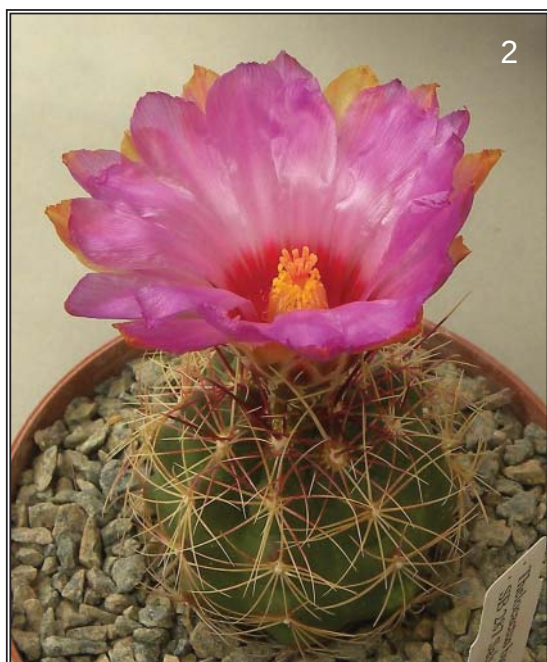
Denne art har stor udbredelse i Texas og Nordmexico. Den forekommer på flere typer undergrund, der enten er kalksten eller sandsten. Dette vil uvægerligt få arten til at se forskelligt ud.

Det mest normale udseende er således:

Langstrakt kugle form (h: 8-20 cm, b: 5-12 cm) med 8 markante ribber, som kan være lodrette eller spiralstillede.

Thelocactus bicolor ssp. *bicolor*.
Her er ribberne spiralstillede. Foto: László Ambrus

Thelocactus bicolor ssp. *bicolor* SB 287

***Thelocactus bicolor* ssp. *bicolor* (Galeotti ex Pfeiffer) Britton & Rose. - 'tricolor'.
Navnet *Thelocactus tricolor* hentyder til en form med specielt røde torne,
som findes omkring Saltillo, Coahuila, Mexico.**

Midtertorne: 3-4, 15-75 mm lange, okkerfravede til røde. Randtorne: 8-18. 10-30 mm lange, okkerfarvede til røde.

Blomster: 55-110 mm i diameter, magenta med rødt svælg.

Frø: 1,9 x 1,4 mm.

Udbredelse: Texas (Brewster co., Starr co.) og Mexico (Coahuila, Nuevo León, San Luis Potosí, og Zacatecas).

Thelocactus bicolor ssp. *bicolor* er meget almindelig i samlinger og er en flittig blomstrer lige fra foråret til langt hen på vækstsæsonen.

Man ser mange navne og varianter, som rettelig hører til her. Det mest almindelige er vel nok *Thelocactus tricolor*. Det drejer sig om en form med specielt røde torne, og den stammer fra Saltillo, Coahuila, Mexico, men er altså blot en form, der ikke adskiller sig tilstrækkeligt til at retfærdiggøre eget navn eller varietetsstatus.

Det samme kan siges om *T. commodus* (Montemorelos, Tamaulipas, Mexico), *T. schotti* (Big Bend, Texas), *T. texensis* og *T. zivaki* (Castanos, Coahuila). Endelig 2 navne, som ikke ses mere, men de skal da lige nævnes: *T. rhodophthalmus* og *T. ellipticus*, som er gamle ugyldige

navne for *T. bicolor*.

Endnu en bemærkning om *texensis*-formen: sandsynligvis kan de refereres til *Thelocactus bicolor* ssp. *flavidispinus*. I så fald bør tornene være gule og kun i ringe grad røde. Vær dog opmærksom på, at gartneri-hybrider er meget almindelige!

Det var så de navne, som kan henføres til *T. bicolor* ssp. *bicolor*. Står nogle af de andre nævnte navne på din etiket, så lad dem stå. I al fald hører jeg ikke til dem, der skriver nye etiketter, hver gang nogen finder ud af, at et navn ikke er gyldigt. Man skal huske at et "forkert" navn skjuler oplysninger om et bestemt voksested.

Når du køber *bicolor*, skal du være opmærksom på, at mange gartnerier sår af egne frø, hvilket med statsgaranti betyder større risiko for "basterder" mellem forskellige former af arten. Ønsker du rene planter, så køb dem fra gartnerier, der sår mere dokumenteret frø. Disse planter vil som regel have et feltnummer og/eller et voksested oplyst.

HK 74-2170 er et eksempel på et feltnummer, der er ret søgt blandt *Thelomaner*. Den har nemlig hvid blomst. Hvidblomstrede *bicolors*

***Thelocactus bicolor* ssp. *bicolor* (Galeotti ex Pfeiffer) Britton & Rose - 'texensis'.**
Thelocactus texensis er et ugyldigt navn,
 på en af de former, der vokser i Texas.

siges også at være kultivarer - med andre ord krydsede planter med gener fra andre arter. *T. hexaedrophorus*-gener kunne eksempelvis tænkes at give hvide blomster. De hvidblomstrede *bicolor*, jeg har kendskab til er imidlertid albino-former.

***Thelocactus bicolor* ssp. *bolaensis* (Runge) Doweld**
 (Foto 7 - 8)

Thelocactus bolaensis kommer fra Sierra Bola i Coahuila, Mexico, hvor den vokser på kalkstensgrund. Dette giver den karakteristiske tornefarve.

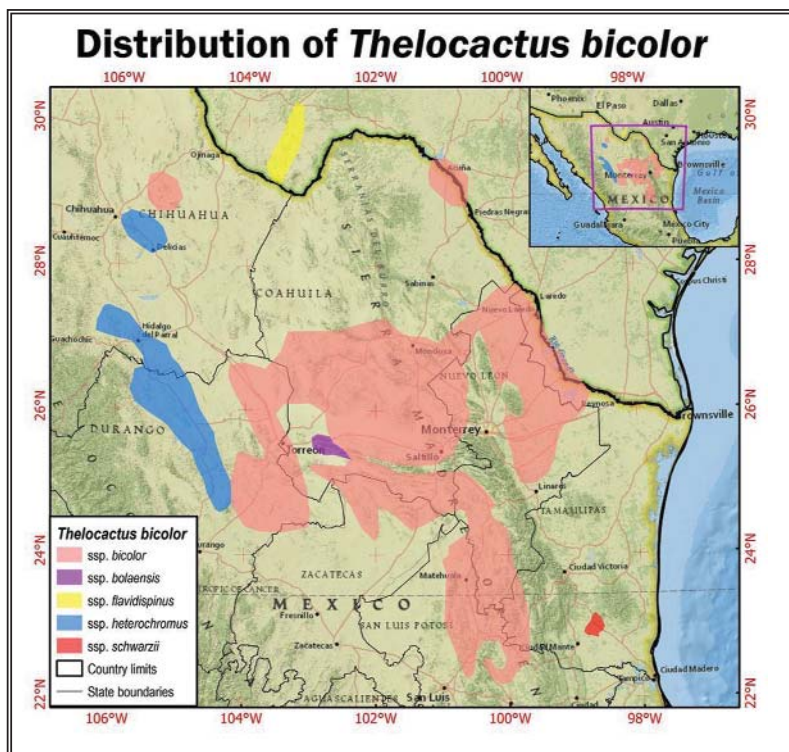
Den vokser også på anden jordbund i nærheden, og her har den mere farvede torne. Sådanne planter ses i handelen som *Thelocactus wagnerianus*, og den er en mellemform til *T. bicolor*.

T. bolaensis er den blandt alle *T. bicolor* ssp., der bliver højest/mest søjleformet. Den kan blive helt op til 40 cm med alderen. Ellers adskiller den sig fra ssp. *bicolor* ved de lyse, næsten

ufarvede torne og ved et større antal af disse. SB 281 er et feltnummer, der siges at have gode chancer for at udvikle hvide blomster. Man ser den nogle gange under navnet *T. bolaensis*.

Thelocactus bicolor* ssp. *bolaensis

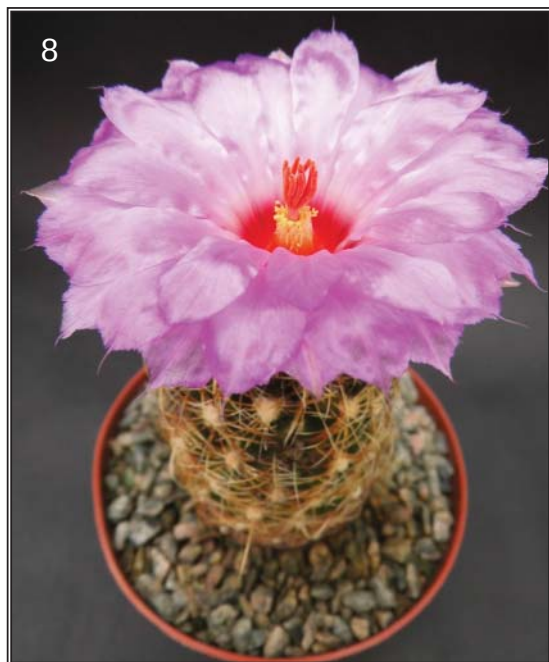

Udbredelseskort over de forskellige *bicolor*-former
med tilladelse fra Botello Gonzales, Xerophilia

Thelocactus bicolor ssp.
heterochromus (Weber)
Mosco & Zanovello
(Foto 9 - 11)

Her ses "den rigtige"
Thelocactus heterochromus,
som i de senere år er
blevet til en underart (ssp.)
til *T. bicolor*. Der findes
mellemformer, som for-
handles af gartnerierne
under navnet *T. pottsii*.

Jeg synes egentlig *hete-
rochromus* nogle gange lig-
ner en lille *hexaedrophorus*,
men den er altså i tæt
slægtsskab med ssp. *bicolor*.
I modsætning til andre
bicolor har den ingen nek-
tarier ved areolerne, den
har kraftigere ribber og
færre, men kraftigere
torne. Denne art er den
vestligste af alle *bicolor* og
findes i Chihuahua og
Durango, Mexico.

Thelocactus bicolor ssp. *bolaensis*
(Runge) Doweld - 'wagnerianus'.

Thelocactus bicolor ssp. *heterochromus*
med sin dejlige, store blomst.

10

11

12

Thelocactus bicolor
ssp. *heterochromus*
(Weber) Mosco & Zanovello -
'pottsii'.

Thelocactus pottsii
er en mellemform mellem
bicolor og *heterochromus*.
Planten på billedet er muligvis ikke
en ren form.

Thelocactus bicolor ssp. *schwarzii*
(Backeberg) N.P. Taylor (Foto 12)
Findes i Tamaulipas, Mexico,
hvor den vokser blandt tornede
buske. Den er mindre end ssp.
bicolor og har ingen (eller kun 1)
midttertorn.

Thelocactus bicolor ssp. *schwarzii*,
Xicotencatl, SLP, Mexico.
Foto: László Ambrus

13

***Thelocactus bicolor* ssp. *flavidispinus*.**

Disse vokser i Texas og er sikkert det, man førhen kaldte *Thelocactus texensis*.

Thelocactus bicolor ssp. *flavidispinus* (Backeberg)
N.P. Taylor (Foto 13)

Vokser i Brewster County, Texas. Den bliver sjældent mere end 4-5 cm høj i naturen. Tornene er mere stråfarvede og blomsten er mindre end hos ssp. *bicolor*. Mange planter benævnt *Thelocactus texensis* hører til her, hvis de er rene.

Som det vist fremgår, er det muligt at opbygge en lille specialsamling af *Thelocactus bicolor* med underarter, former og racer. Jeg er vist nok i gang med at gøre netop dette.

Slægtens andre arter indbyder til det samme, så der er nok at tage fat på. .

Jeg kan stærkt anbefale dyrkningen af alle *Thelocactus*. De er ret nemme at dyrke og kan klare sig i mange forskellige jordblandinger. Selv foretrækker jeg at dyrke dem i ren mineralsk jordblanding (granit, lava, vermiculite, lidt ler og gerne kalkholdige sten). De blomstrer stort set alle villigt.

Konklusion:

Artiklen her var jo tænkt som en kommentar til de seneste års oprydning i kaktusnavne. Der er faktisk fornuftige grunde til den udvikling, som har præget botanikernes behandling af systematikken i navnene. Der hvor det ser mest håbløst ud kan man vel forvente en nærmere afklaring engang i fremtiden. Slægten *Echinopsis* er et godt eksempel på noget som trænger meget til studier. Den er vel for tiden nærmest at betragte som en skraldespand for slægter, hvis tilhørsforhold er svært gennemskuelige.

Men den reducere, der er sket af antallet af godkendte arter indenfor forskellige slægter, er fornuftig nok i mine øjne. Jeg er ganske vist ikke botaniker, men jeg kan sagtens se, at mange navne er overflødige. Ikke mindst når det er åbenlyst, at en del navne blot dækker over planter som er overgangsformer. Det mener jeg er ganske godt illustreret i denne artikel om *bicolor*-komplekset.

Fra en samlers synspunkt er det dog også åbenlyst, at man ikke bare skal smide sine gamle etiketter ud og erstatte dem med, hvad botanikerne mener, er det rigtige. For de gamle, ugyldige navne giver jo værdifuld information om lokale kloner, voksesteder med videre.

14

***Thelocactus bicolor* ssp. *bicolor*.**

Dette er en albinoform. Bemærk at tornene på naboplanten er stort set uden farve og at plantelegemet er blegt grøn.

Homo semperludens XXX

Tekst: Peter Brandt Pedersen

Foto: hvis ikke andet nævnt Peter Brandt Pedersen

Kender du noget til Pseudococcidae? Det gør nok de fleste, der læser disse linier. Det er det latinske navn for en sød (?) lille fyr og hans venner. De gjorde deres entre i vor verden, som beskrevet i 1. Mose bog 11 - 22. Det er uldlusen!, der er tale om.

Der findes en del forskellige, men de har alle en ting til fælles. De suger saft fra planter. Sammen med spindemiden - se Kaktus 2016/3 side 12 - som jeg tidligere har skrevet om, hører de til mine få aversioner i dyreverdenen. Uldlusen er lettere at opdage end spindemiden. Alene den hvidgrå farve råber på opmærksomhed. Den er nok kommet til Nordeuropa med gartneriplanter, og den stortrives her, bare der ikke er frost. Den laver et spindlignende hylster, hvor den er godt beskyttet mod fugt, hvad den ikke kan lide. Lægger æg og formerer sig. Og det kan

gå hurtigt. Er du i tvivl om dine planter har uldlus så tag en lup og betragt den. Med lidt god vilje ligner den en bænkebider med ovennævnte farve. Føl på den og du vil mærke, at den er lidt fedtet. Vokslaget er en beskyttelse mod vand! Hvilken skade den gør på planter kan diskuteres. Men i og med de suger saft og kraft fra planterne, kan disse svækkes meget og til og med dø. De skæmmer også, idet de afsætter et meget mørkt spor. Vækstpunktet kan blive ødelagt, hvilket kan betyde, at planten danner flere skud i toppen, hvilket ikke altid er klædeligt. I værste fald går planten helt i stå med væksten. Den er ikke kræsen. Jeg har set den på *Euphorbia canariense*, men giftige plante burde også være giftige for den. Ellers er den ikke kostforagter. Hos mig er det især "*Stapelia*-gruppen", der er det store spisekammer. De sidder i vækstpunktet,

Uldlus dækker næsten kaktussens plantelegeme.

Foto: Preben Daugaard

på siderne, ved rodhalsen eller på selve rødderne. Hos mig kan de især godt lide grønne blade (*Adenia*, *Adenium*, *Dorstenia* og især *Pelargonium cotyledonis*) og de mere blødkodede grønne kaktus. De skal altså bekæmpes!

Hvilken metode man vil anvende, har nok noget at gøre med antallet af planter i samlingen.

Manuelt: brug en forstøver og overbrus dem med lunkent vand med hård stråle. Kom lidt sulfo i vandet, som

Er der uldlus?

**Svært at se på denne *Astrophytum multihybrid*
- men det var der heldigvis ikke. Foto: Erik Hansen**

vil opløse vokslaget, da dette er vandskyende. En vatpind dyppet i en ikke for stærk spritopløsning. Afprøv styrken eventuelt på et grønt ukrudtsblad. Bliver bladet misfarvet så kom mere vand i. Vask planten i lunkent vand og brug en fin pensel. Vær grundig, der må ikke være æg tilbage!

Har du mange planter må man desværre bruge andre midler. (Det ville tage mig måneder at vaske alle mine planter!)

Der er to ret effektive midler. Kontaktgift og systemisk gift.

Kontaktgift dræber som navnet siger uldlusen. Men du skal ramme! Miljøforskrifter indskrænker de effektive midler. Der findes en del midler, der kan købes i bl.a. plantecentre. Med spray er det let at ramme alle de

angrebne steder, og udlusene dør. Calypso er ret anvendt og ganske effektivt. Personligt bryder jeg mig ikke så meget om spray. Voksbelagte planter kan miste farven, således at planter med blå belægning, bliver grønne. Vækstpunktet er heller ikke altid lige glad for spray. Bedre er granulat, der opløses i vand. - Læs doseringen omhyggeligt! - og brug så en forstøver. Husk en dråbe eller to af sulfo! Der er ikke mange midler på markedet, og de er dyre. Slå jer sammen og del. Confidor WG 70 er effektiv, og jeg bruger den selv. 200 gram ca. 1500 kr. Men den rækker langt. Min dåse er ca. 10 år gammel og ikke tom. Der er kommet noget nyt. Warrant insect middel 70WG,

som pålidelige kilder siger virker fint. Den er ikke billigere! Pyrethrum er nogenlunde effektivt og ret billig, og virker også mod uldlus i jorden. Endelig et godt (?) gammelt husråd. Smid

***Conophytum obcordellum v. spectabile.*
Mesembryanter er ikke populære hos uldlus
- måske er der ikke plads nok!**

dine cigaret-, cigar- og cerutskod i en spand vand. Lad det stå en tid, og sprøjt planterne. Nikotin er giftig, men ikke skadelig for planter. Systemgift virker på den måde, at man vander planterne med blandingen. Planten suger giften op, og når uldlusen suger, dør den. Jeg bruger mest systemgift. Problemet er, at de er svære at købe. Miljøfarlige!! Kender du en gartner, så prøv at spørge om han skulle kunne undvære lidt Temik, Phosdrin, Metasystox. De er alle ulovlige at anvende. Gå på nettet og led efter en forretning, der handler med sådanne midler. Fosforforbindelser er meget effektive og ret uskadelige for de fleste planter. Et nyt produkt ved navn Lizetan skulle være godt. Det fås som giftpinde, hvilket gør dem lette at anvende.

Jeg kender personligt kun et firma, der har et stort udvalg - www.Kakteen-Schwarz.de, og jeg får ikke procenter. Han vil sende ud af Tyskland, og det er det ikke alle, der vil. Prøv også Amazon.

God jagt!!

Lad mig slutte med noget mere rart. Den 24. marts i år fjernede jeg min overdækning af et bed med bl.a. *Agaver*, orkideer og lidt sartere alpine planter. Frost på den rigtige side af -15°C er ikke noget problem, men vinterregn og sne er. *Agave lechuguila* og *A. utahensis* v. *kaibabensis* er som i de sidste mange år ganske nydelige. De har stået der i mere end 10 år. *Agave utahensis* findes i mange varianter, og den kønneste er v. *eborispina* - herlig blå - desværre også den sarteeste. Jeg har også *A. neomexicana*, som er særdeles hårdfør. Generelt bryder de sig bare ikke om vand ned i bladrosetten om vinteren. Det kan give råd. De er nemme fra frø, og

kan plantes udendørs, når deres rødder fylder en 12 cm potte.

Kommentar fra redaktøren:

Bekæmpning af uldlus er et populært emne. I Kaktus 2012/2 giver Preben Daugaard en opskrift på, hvordan han fjerner uldlus ved hjælp af opblødte og blendede tomatblade. Måske det skulle prøves!!

Agave lechuguila
Foto: Bjørn Andresen

Agave utahensis v. *kaibabensis*
Foto: Bjørn Andresen

Frøformering af *Pachypodium*

Tekst og foto: Christian Lorentsen

For mange år siden, vistnok i 1984, lavede Bjarne Kjempff og jeg en privat "kaktustur" til Tyskland og Holland/Belgien. Vi besøgte de sædvanlige kendte gartnerier, men havde også hørt om et nystartet sukkulentgartneri, som vi ville besøge. Vi havde set i det engelske kaktusblad, at der skulle være en hr. Ernst Specks, som var begyndt at importere spændende sukkulenter fra bl.a. Madagaskar og Afrika. Inden vi kom dertil, var vi hos gartneriet Katze i Tyskland og prøvede her at spørge ind til det nye gartneri. Jo, Frau Katze havde ganske vidst hørt om manden, men efter sigende var han lidt skør i hovedet, så vi skulle nok ikke regne med at få noget ud af et besøg!

Det var med blandede følelser, at vi kørte mod Hückelhoven, men heldigvis valgte vi at opsøge ham alligevel, og det viste sig, at Frau Katzes forklaring slet ikke holdt vand. Vi faldt bogstavelig talt bagofter af benovelse, da vi så hans 10-15 m² store hus, fyldt med fantastiske sukkulenter, som vi aldrig havde set live før, og med planter, som vi dengang knapt nok kendte navnene på.

Der var dog ikke meget til salg, så der blev ikke købt noget særligt, men vi så, at han var i gang med at bygge et erhvervsdrivhus og fik at vide, at der næste år ville være en masse importplanter til salg. Året efter tog vi turen igen, og denne gang havde Specks fået planter hjem i

kassevis. Vi købte en hel del knolde, både til os selv og til videresalg.

Ernst Specks fik stor succes med import af sjældne sukkulenter. Gartneriet voksede sig stort, fik navnet Exotica og var indtil lukningen i 2016 et fast besøgssted på NKS kaktusture.

Al den snak fører mig frem til, hvad artiklen egentlig drejer sig om, nemlig frøformering af *Pachypodium*. Jeg købte dengang ved det andet besøg en stor *Pachypodium bispinosum*, som den dag i dag lever i bedste velgående og har vokset sig endnu større. Vistnok et par år senere erhvervede jeg en lige så stor *Pachypodium succulentum*, som også eksisterer i dag. Jeg kan slet ikke stå for disse planter, for de er nemme at holde (tåler lave temperaturer, endda lidt frost hvis de er helt tørre) og blomstrer flittigt.

De oprindeligt indkøbte planter.
Pachypodium bispinosum (tv) og *Pachypodium succulentum* (th)

Da der blev anskaffet yderligere blomstringsdygtige eksemplarer af *P. bispinosum* og *P. succulentum* opstod interessen for at lave frø på disse. Min kone Gurli fik undervisning i bestøvningsteknikken af afdøde Jørgen Damgård, som var overgartner i Botanisk Have i København. På grund af det snævre kronrør, som blomsterne på både *bispinosum* og især *succulentum* har, er det svært at komme ned til støvfang og støvdragere. Jørgen Damgård forklarede, at man kunne skære blomsten op med en skarp skalpel og derved komme ind til herlighederne, men at det var meget nemmere at anskaffe et langt knurhår fra en hankat. Knurhåret er meget ru, så når man dypper det langt ned i blomsten, hænger der masser af pollen på. Så er det bare at lege bi ved at skifte fra blomst til blomst og fra plante til plante.

Tilfældigvis havde vores nabo en stor hankat som hed Oskar. Jeg husker ikke, hvordan vi fik fat i knurhåret med kattens velsignelse, men vi har det selv-

Pachypodium bispinosum blomst

Pachypodium succulentum blomst

samme hår endnu! Oskar derimod er for længst afgået ved døden. Knurhåret er blevet tapet fast til en tynd pind for nemmere at kunne håndtere det.

Oskars knurhår

En af vore egne *Pachypodium succulentum* frøplanter er blevet så stor, at den blomstrer. Som det ses har blomsten både kendetegn fra *P. bispinosum* og *P. succulentum*, altså en (ikke-planlagt) krydsbestøvning.

Pachypodium bispinosum X *Pachypodium succulentum* blomst

Når bestøvningen lykkes, dannes der et par horn, som er fyldt med behårede frø. Hornene sprækker, når frøene er modne, og så gælder det om inden da at få et eller andet, som f.eks. et stykke gaze, viklet omkring, ellers har man frøene overalt! Vi har talt op til 85 frø i et hornpar. Frøene spirer næsten 100%, hvis de sås friske, medens spiringsevnen falder meget, hvis de gemmes for længe.

I årenes løb har vi lavet hundredvis af frøplanter af både *bispinosum* og *succulentum*, hvoraf en stor del er blevet foræret væk. Vi har selvfølgelig også beholdt nogle selv, og nogle af disse er kommet i blomstringsalderen og er begyndt at blomstre. Normalt vil blomsterne ligne moderplantens, men sidste år blomstrede en *succulentum* frøplante for første gang med nogle atypiske blomster. Det kunne se ud til, at vi ved et tilfælde har fået lavet en krydsbestøvning mellem *succulentum* og *bispinosum*. Vi er helt sikre på, at frøet er høstet på den store *succulentum*, men blomsten ligner en blanding mellem *succulentum* og *bispinosum*, men med mest præg fra *bispinosum*.

Ifølge litteraturen sker der i naturen ingen krydsbestøvning, da *bispinosum* og *succulentum* bestøves af forskellig insekter, men ved manuel bestøvning som i vort tilfælde har jeg læst, at andre også har oplevet det samme.

M E D D E L E S E R

• Besøg en “Vild have og masser af kaktus” •

En biotop for planter, fugle og insekter, drivhuse med ca. 2500 forskellige kaktus. Udendørs omkring 400 husløg.

Deltager i Havefestival 2017

Salg af planter fra haven

Åbningstid: 8. juli 2017, kl. 12:00 til 17:00

Pris: kr. 20,00

Salg af planter fra haven

Marianne og Elos have:

I 1986 var det en græsmark, med en række af tjørn mod syd. Derefter er der plantet træer, som jeg har haft med hjem fra mit arbejde. Ved det pågældende arbejde gravede vi tit træer op, der ellers blev smidt ud.

Så alle vores træer ved jeg hvor kommer fra.

Først var haven indrettet som legeplads for vores børn. Derefter fik alt lov til at vokse op, så der var noget til alle fuglene, insekterne, padderne, snogene og stålormene. Der er masser af fuglekasser, og de grene vi klipper af bliver lagt

mellem træerne, hvilket giver plads til alle de pindsvin vi også har. Der er en bi-væg og der er mange bier i haven. Der er del frugttræer med masser af mistelten på sig.

Og så har vi endog rigtig mange kaktus.

Vi har samlet i ca. 40 år, så i drivhusene har vi ca. 2500 forskellige arter.

Af vinterhårde har vi 4 bede med ca. 100 forskellige *Opuntia* arter, som er ude hele året.

Der er også et bed med 100 botaniske husløg (*Sempervivum*) og nogle andre bede med 300-400 hybrider af husløg. .

Vi har en del roser og gamle slyngplanter af kaprifolie.

Adressen er

Elo og Marianne Mortensen

Ålebæk Strandvej 5, Ålebæk

4791 Borre

tlf. 30625104

edmpo1@post7.tele.dk

<https://haveselskabet.dk/node/38285>

Postfach 1107 D/71385 Kernen
Tel. 07151 41 891 Fax 07151 467 28
email: Uhligh-kakteen@t-online.de

52 år

Kaktus og andre sukkulenter

- mere end 2000 arter sjældne planter og frø
- verdensomspændende forsendelser
- skriv efter listen mod betaling af 2 internationale svarkuponer
- besøgende - også i grupper - er velkomne
- løbende tilbuds-supplementer
- detail- og engros-handel

Bliv medlem af Dansk Orchide Klub

Medlemsbladet ORKIDEER
udkommer 6 gange årligt.
Find lokalklubbens hjemmeside
for kommende arrangementer
på www.orkideer.dk

Deltag uforpligtende i et
klubmøde i din lokale orkideklub.
E-mail: bente_kaj@mail.dk

Kaktusgartneriet

Kom og se vore mange forskellige kaktus og sukkulenter. Kig forbi på adressen:
Vejlegårdsvej 99, Vallensbæk,
eller ring i forvejen på tlf: **20 94 49 46.**

E-mail: Falle@post1.dknet.dk.

Hjemmeside:
www.kaktusgartneriet.dk

1992 - 2017, 25 år med RICHTER SUKKULENTEN

Postfach 110411, D-93017 Regensburg,
Germany

Tel+Fax 0049 9409 869245

e-mail: richtersukk@t-online.de

Siden 1992 med forsendelse af mexicanske og vinterhårde kaktus, Agaver, Yucca, Sedum - planter fra egne frø.

Gratis plante - og bogliste - ny udgave er udkommet.

Nye bøger:

Hochstätter(2007): The genera Pediocactus,	
Navajoa, Toumeya	90,-euro
(2007) Astrophytum (germ./ital.)	15,-euro
(2006) Ariocarpus (ital.)	12,-euro
(2005) CHOLLA	12,-euro
(2005) The genus Sclerocactus	70,-euro
(2011) Richter, I: Die Gattung Agave	
- obs, prisen er incl. forsendelse	40,-euro

Pelargonier (en verden for sig)

er andet og mere end "bare"
Dronning Ingrid.

Prøv et gratis nummer af "Pelargonie Nyt"
som udkommer fire gange om året.

Henvendelse til kasseren
Niels Ejner Carlsen på
tlf. 61740093 eller
mail: thors7@stofanet.dk

Havefestival 22. - 25. juni 2017 i Valbyparken.

Åbent for alle.

Nordisk Kaktus Selskab deltager
og vi glæder os til at få besøg af nye,
såvel som gamle medlemmer.

QR-kode til NKS hjemmeside

QR-kode til NKS facebook

Thelocactus bicolor subsp. *bolaensis* i en albiniform.

Foto: László Ambrus

Indholdsfortegnelse for "KAKTUS og andre SUKKULENTER" nr. 2/2017

Formanden har ordet - Erik Holm.....	side 3
Kaktusgalskab eller forelskelse i en stikkende plante - Jørgen Hørlyck.....	side 4
Indkaldelse til NKS Generalforsamling - Finn Larsen.....	side 8
NKS Regnskab for 2016 - Rolf Hohlweg.....	side 9
Thelocactus bicolor s.l. - Erik Holm.....	side 10
Homo semperludens XXX - Peter Brandt Pedersen.....	side 16
Frøformering af Pachypodium - Christian Lorentsen.....	side 19
Meddelelser.....	side 22